

Kitlesele Cinayet ve K lelelik Sovyet Deneyimi*

Yuri N. Maltsev

Prof. Dr. | Carthage Üniversitesi İktisat Profesörü

Çeviren: Enver Sait Kurtaran

Herbert Spencer, *Devlete Karşı İnsan* kitabında “sosyalizmin tümü köleliği içerir” ([1884] 1992, 2.30) sonucuna ulaşmıştır. Otuz üç yıl sonra, Vladimir Lenin’in Ekim 1917 hükümet darbesi ile Rusya sonucunda kitlesele k lelelik rejiminin kurulmasına sebep olan insanlık tarihinin en ölümcül deneyini başlatmıştır. Piyasa saiklerinin tahrip edilmesi, merkezi planlamanın tesisi, icbar, şiddet ve müteakiben kitlesele k le cinayetlerine yol açmıştır. Bu, sosyalizm çatısı altında üretim ve dağıtımın idaresi için tek yol olmuştur.

Komünist Manifesto’da, Karl Marks ve Friedrich Engels sosyalizmi özel mülkiyetin ilgası olarak tanımlamışlardır: “Komünist teori tek bir cümlede özetlenebilir: Özel mülkiyetin ilgası” (1848). Özel mülkiyetin birinci ve en önemli unsuru olan kişinin kendi öz benliğine ve bedenine sahip olması ilk defa Sovyet sosyalizmi tarafından ilga edildi. Birçok Amerikalı sosyalizmin esasında iyi ve kabul edilebilir olduğuna inanırken komünizm, faşizm ve Nazizmin (Nasyonal Sosyalizm) şedit ve antidemokratik olduğuna inanıyor. Kamuoyu yoklamaları otuz yaşından ge katılımcıların yüzde 43’ünün sosyalizm hakkında olumlu görüşe sahip olduğunu, kapitalizm hakkında olumlu görüşe sahip olanların ise sadece yüzde 32 olduğunu gösteriyor (Rampell 2016).

Cumhuriyeti anketör Frank Luntz tarafından yapılan bir diğer yeni tarihli anket, gelerin yüzde 58’inin sosyalizmi kapitalizme tercih ettiğini gösterirken yalnız yüzde 33’lük kesim kapitalizmi en insani sistem olarak tercih etmiştir.  te ikilik kesim kurumsallaşmış Amerika’nın “Amerika için yanlış olan ne varsa ihtiva ettiğini” söylerken diğerine nispetle üçte birlik kesim

Liberal Düşünce Dergisi, Yıl: 22, Sayı: 88, G z 2017, ss. 111-117.

* “Mass Murder and Public Slavery: The Soviet Experience”, *The Independent Review*, Fall 2017, V. 22, n. 2

kurumsallaşan Amerika'nın Amerika için iyi olan şeyleri ihtiva ettiğini söylüyor (Tupy 2016).

Birçok Amerikalı komünizmin hiçbir zaman uygulanmadığının ve ülkelere veya partilere atfedilen *Komünist* teriminin sosyalizmin ulaştığı yüksek bir mertebeden ziyade bir ülküyü ifade ettiğinin farkında değil. Marks ve Engels "Devletin ortadan kalkacağı" ve "kimsenin özel bir faaliyet alanının olmadığı fakat herkesin istediği bir alanda uzmanlaşabileceği, sabah avlanmak, öğleden sonra balık tutmak, akşam sığır beslemek için avcı, balıkçı ya da çoban olmanın gerekmediği" (1848) bu mertebeye üç yüz ile dört yüz yıl arasında ulaşabileceğine inanıyorlardı.

Marks Komünist ütopyayı sosyalist köleliğin reklamı için ana araç olarak geliştirdi. Onun sadık talebesi Joseph Stalin bunu gayet iyi anlamıştı: "Bizler devletin ortadan kalkması için olduğu kadar bugüne kadar var olagelmiş tüm devlet formlarının en güçlü ve muazzamı olan proletarya diktatörlüğünün güçlenmesi için de buradayız. Devleti ortadan kaldıracak koşulların hazırlanması ile devlet gücünün en ileri düzeyde gelişimi: işte Marksist formül. Bu bir 'çelişki' mi? Evet, bu bir 'çelişki'. Fakat bu çelişki yaşayan bir şey ve Marksist diyalektiği bütünüyle etkiliyor" (Stalin 1949, 369-70).

Antikapitalist zihniyetin yayılması tüm sosyalist ülkelerde büyük acılar ve kitlesel cinayetleri getirdi; karma ekonomilerde yaşam standartlarını ve hayat kalitesini ciddi oranda düşürdü ve bugün Batı'da sosyalizme, devletçiliğe ve müdahaleciliğe karşı güçlü bir uyarıcı haline geldi.

Sosyalist deneyin fırsat maliyetlerinin hesaplanması ekonomik analizin kapasitesinin ötesindedir ve sosyalist cinayetlerin miktarlarıyla ilgili birçok tahmin mevcuttur. Nüfus bilimci Rudolph Rummel sosyalizmin sebep olduğu ölümlerin Sovyetler Birliğinde 61 milyon ve dünya genelinde kabaca 200 milyon olduğunu tahmin ediyor (1994, 1). Bu kurbanlar hükümet tarafından organize edilen kıtlıklar, kolektivizasyon, kültürel devrimler, tasfiyeler, "haksız kazanç" karşıtı kampanyalar ve sosyal mühendislikte kullanılan diğer şeytani deneyler esnasında helak olmuştur. Yirminci yüzyıl sosyalizminin dehşetengiz karakterlerinden Lenin, Stalin, Hitler, Mussolini, Mao ve Pol Pot, Marks ve Engels'in *Komünist Manifesto*'sunun beklenen sonucu olarak düşünülebilir.

Murray N. Rothbard sosyalizmi "piyasanın vahşice ortadan kaldırılması" (1970, 765) olarak karakterize eder. Nefret, Sosyalist Devrimcilerin ve takipçilerinin başlıca motivasyonuydu. Vladimir Lenin politikayı haşere ile mücadelelenin bir dalı olarak gördü; operasyonların amacı hamamböceklerini ve kan

emici örümcekleri veya güce olan doymak bilmez arzusunun önünde engel olan binlerce insanı imha etmekte. Marks ve Engels bu sonucu öngörmüştü: “Burjuvalar savaşıacak, dolayısıyla devrim şedit olacak. Proletarya diktatörlüğü kapitalist unsurları ayıklamaya devam edecek” (1848). “Ayıklama” Rus sosyalistlerin 1917 devriminden önce, devrim esnasında ve sonrasında gelişigüzel terör eylemleri şeklinde sonuçlandı. Vahşetin boyutu bakımından bu terörün dünya tarihinde bir rakibi yoktur.

Marksistlerin Sovyet Rusya ve dünya genelinde ana hedefleri (1) aile, (2) din ve (3) sivil toplum olagelmıştır. Bu unsurlar topyekûn denetim ve devletin halk üzerindeki malikiyeti noktasında gerçek birer engel teşkil ediyor. Bu engellerin kaldırılması insanları kadir-i mutlak devlet karşısında savunmasız bırakıyor.

Temmuz 1926'nın *Atlantic* dergisi sayısında “Rusya’da Mukim bir Kadın” adındaki bir yazar şöyle yazdı: “Bolşevikler 1917’de iktidara geldiğinde aile kurumunu acımasız bir nefret ile diğer burjuva kurumları gibi gördü ve onu yıkmayı amaçladı. Son tartışmaya aktif katılan ve Komünistlerin önde gelenlerinden Madame Smidovich ‘aileyi yılların birikmiş tozundan arındırmak için iyice sarsmalıydık ve yaptık da,’ dedi.”

Sovyetler Birliği ideolojik ve pratik olarak dinin ilgasını, diğer bir ifade ile dindar insanların fiziksel olarak ortadan kaldırılmasını amaç edinen ilk devlettir. Sovyet baskısı nefes aldirmayan türdendi. Lenin’in 20 Ocak 1918’de kilise ve devletin ayrılmasını emretmesi ile kilise mülkleri kamusallaştırmaya (güpegündüz soygun) başladı: katedraller, kiliseler, kilise arazileri ve kiliseye ait tüm binalar yağmalandı ve değerli eşyalar (altın, gümüş, platin, resimler, ikonlar, tarihi eserler) ya Komünist ateistler tarafından çalındı ya da Sovyetler Birliğini ziyaret edip 1921’de Lenin ile tanışan Armand Hammer gibi Komünistlerin batılı sempatizanları, ajanlar, yol arkadaşları aracılığıyla Batıya satıldı. Hammer’ın iddiasına göre Rusya’ya şirketinin sevkiyatını yaptığı 150.000 \$ değerinde ilaçların tahsilatını yapmak için gitti fakat Bolşevikler ile altın ve değerli eşyalar karşılığında buğday takası yapma noktasına vardı.

Lenin iktidara gelmeden çok önce dine karşı saldırmaktan bahsetmişti: “Partimiz sınıf bilincinin, çalışan sınıfın özgürleştirilmesi için savaşıyor gelişmiş savaşımların birliğidir. Böyle bir kuruluş sınıf bilincinin yokluğuna, cahilliğe ya da dinsel inançlarla şekillenen bilmesinlerciliğe karşı kayıtsız kalamaz ve kalmamalı. Dinsel bulanıklıkla savaşabilmek için kilisenin devletten tamamıyla ayrışmasını talep ediyoruz” (1905). Sovyet Rusya’da dindar olmak genelde idam demektir. Marksist ütopya misyonerleri Bolşevikler kö-

lelerinin zihinleri için hiçbir rekabete müsamaha gösteremezlerdi. Onların amacı insanların düşünce süreçleri üzerinde seküler bir din olan komünizm vasıtasıyla devletin mutlak tekeline inşâ etmektir.

1921'deki kiliseye uygulanan ilk zulüm dalgası on bir bin rahip, keşiş ve rahibenin tutuklanması ve onlardan dokuz bin tanesinin infazıyla sonuçlandı. Neredeyse dini temelli tüm tutuklanmalar infaz ile neticelendi. 1922'nin başında Lenin Leon Trostky'e dinin (rahiplerin ve diğer dindar insanların) kökünü kazımak için talimatlar gönderdi. Aynı yıl, Bolşevikler Rus Ortodoks başpiskoposu Tikhon ve metropolitan Benjamin için göstermelik yargılama düzenledi ve içinde Benjamin'in de bulunduğu iki bin başpiskopos yargılama neticesinde vuruldu. Tikhon'un hayatı resmi olarak bağışlandı fakat "doğal nedenlerden" ötürü kısa süre içinde öldü. Komünistlerin inançlı insanlara karşı işledikleri suçların gerçek ölçeği hakkında fikir birliği mevcut değil. Tek başına Sovyetler Birliği'ndeki şedit sosyalist ateizmin kurbanları bir milyona yakın (Maltsev 2008). İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla neredeyse bütün rahipler ve tüm din ve mezheplerin milyonlarca müntesipleri ya vuruldu ya da çalışma kamplarına gönderildi. Teoloji okulları kapatıldı ve dini yayınlar yasaklandı.

Çar II. Nicholas, eşi Alexandra ve beş çocuklarının Lenin'in emriyle infaz edilmesinden sonra çocuk cinayetleri kaide haline aldı. Milyonlarca çocuk gerçek ve hayali "insanlık düşmanı" olmak sebebiyle toplu katliamların bir sonucu olarak baskı altına alındı. Milyonlarca aile yakalanıp zorla uzak ve ıssız Kuzey Sibiryâ ve Kazakistan'a sürgün edilirken çocukların birçoğu sürgündeki korkunç şartlar yüzünden çoktan can vermişti. Bu insanlara bir araya gelip yemek ve "yeni hayatları" için erzak temin etmek için bir saatten az vakit verildi (Figes 2007, 95). Rus Merkezi İcra Komitesi başkanı Mikhail Kalinin'e gönderilen bir mektup binlerce çocuğun nasıl açlıktan veya sadece tek bir sürgün yolculuğunda hastalıktan öldükleri ve isimsiz toplu mezarlara gömüldüklerini anlattı (Frierson and Vilensky 2010, 100-101). 1935'de Stalin on iki yaşından itibaren çocukların öldürülmesine ve "yetişkin" olarak mahkûm edilmesine izin veren SSCB Ceza Kanunu'nun 12. Maddesini yürürlüğe soktu. Bu "yasa", rejimin kurbanlarının yetimlerini, armut dibine düşer inancıyla yakalamak için kullandı. Ailesi hapsedilen veya infaz edilen bu çocukların çoğu genelde *besprizorni* yani sokak çocukları olarak bilindi ve kendilerini gardiyanların ve suçluların işkence ve tecavüz ettikleri, tehlikeli suçlularla birlikte kaldıkları vahşi Rus çalışma kamplarında kirli ve korunaksız hücrelerde yaşarken buldu.

Sovyetler Birliği'nde Marksizm sadece bir ekonomik teori olarak düşünülmedi. Doğanın, yaşamın ve toplumun evrensel açıklamasıymış gibi farz edildi. Nikolai Vavilov vakasında olduğu gibi aynı zamanda kişisel düşmanlara karşı doğrultulan ölümcül bir silahtı. Merkezi Komite üyesi, Tüm Coğrafi Toplum Birliği başkanı ve Lenin Ödülü sahibi Vavilov, agrobiyolog Trofim Lysenko ile karşılaştığında kendisini çalışmalarını hakkında yüreklendirdi. Fakat Vavilov 1940'da Joseph Stalin'in desteğini alan Lysenko'nun Mendel karşıtı görüşünü eleştirmeye başladı. Bu eleştiri neticesinde Vavilov tutuklandı ve Temmuz 1941'de genetik bilimine yani "Katolik keşiş Mendel'in icat ettiği yanlış bilim" bağlı kaldığı için ölüme mahkûm edildi (Maltsev [1993] 2012, 8).

Vavilov, çalışmaları ve yaşamı Sovyet toplumundan temizlenen on binlerce Sovyet bilim adamı ve araştırmacısından biriydi. "1930'larda ve sonraki yıllarda SSCB'deki bilim adamlarına uygulanan zulmün boyutu öylesine büyüktü ki örneğin Nazi Almanya'sında veya diğer ülkelerdeki bilim adamlarına yapılan zulümler ile karşılaştırılmaz. Bu gerçek bir bilim adamı soykırımıydı" (Soyfer 2013).

Ludvig von Mises "bu çağın yıkıcı savaşlarının ve toplumsal parçalanmalarının karakteristik özelliğinin ekonomiye karşı başkaldırı olduğunu" belirtiyor (1933, 1). Rusya'da yetmiş dört yıllık (1917-91) sefil sosyalist gerçeklikten ve Sovyetler Birliğine esir edilmiş diğer ülkelerden sonra bu başkaldırı başarısız oldu ve açıktır ki sosyalizmin bu çöküşüne mülkiyet hakları ve ona dayanan piyasa kuruluşlarının inkârı sebep olmuştur.

Mises "Sosyalist Uluslarda Ekonomi Hesaplama" adlı makalesinde sosyalistlere fiyat sistemlerinin pratikte nasıl çalıştığını açıklamaları için tek başına meydan okuyorken, sosyalist ekonominin kaynakların dağıtımını noktasında rasyonel bir yöntem sağlamamasından dolayı hiçbir şekilde "ekonomi" olarak adlandırılmayacağını ileri sürdü. Sosyalist ekonomi sermaye malları üzerinde özel mülkiyeti kaldırmasından dolayı kâr ve zararın hesaplanmasına yarayan fiyatları meydana getiren piyasaları elemiş oluyor. Rasyonel ekonomik hesaplamanın ve bunu destekleyen kurumsal yapıların olmayışı uygun kullanımlar için gerçekçi bir değerlendirmeyi ve kaynak dağılımının fırsat maliyetini hesaplamanın önünde engel oluyor. Mises sosyalizmin başarılı olamayacağını ispat eden ve sistemin kaos ile neticeleneceğini öngören ilk ekonomistti. Mises 1920'de şöyle yazdı: "Üst seviye malların fiyatlarının serbestçe belirlendiği sistemden vazgeçildiğinde rasyonel üretim tamamen olanaksız hale gelir... Fakat bu durumda ihtimaller denizinde çırpınan bir sosyalist ekonomik düzen ve ekonomik hesaplamalar için elde bir pusula olmadan gerçekleşen muhtemel ekonomik kombinasyonlar manzarası karşımıza çıkar

([1920] 1990, 23). Endüstriyel ekonominin merkezi planlayıcıları kendilerini “el yordamı ile karanlıkta yolunu bulmaya çalışanlar” gibi sürekli bir kafa karışıklığı ve bilgisizlik içinde bulacaklar (23). Her mal üretim için birkaç aşamaya ihtiyaç duyar. Daha fazla doğal kaynak kullanımı ve daha kompleks teknolojiler için içine girdiğinde daha fazla üretim aşamasına ihtiyaç duyulur. Sovyet sosyalizmi, tüketiciler talep etse dahi bir üretim sürecinin neticesini görebilecek beceriden yoksun olarak, bir taraftan tüketiciler temel ihtiyaçlarını karşılayamazken, diğer taraftan askeri teçhizat ile istenmeyen ve ara malların üretimi yapılıyor. Sovyetler Birliğindeki kişisel deneyimim sayesinde Mises’in bu ifadelerini tasdik edebilirim.

Sosyalizmin Rusya’daki başarısızlığı ve tüm sosyalist ülkelerdeki insanların yaşadığı devasa acılar ve zorluklar Batı için sosyalizm, devletçilik ve müdahalecilik kavramlarına karşı güçlü bir uyarı niteliğinde olmuştur. Paul Craig Roberts’a göre “Sovyetlere, sosyalizmin nihai olarak işe yaramadığını kanıtladıkları için müteşekkir olmalıyız. Hiç kimse Sovyetlerin yeteri kadar güce, yeteri kadar bürokrasiye veya yeterli derecede planlamacıya sahip olmadığını veyahut yeterince ileri gitmediğini iddia edemez” (qtd. İn Maltsev [1993] 2012, 9).

Sovyetler Birliğinde on yıllarca süren halk köleliği iş ahlakını tamamıyla yıktı ve merkezi yatırımlar yoluyla kaynakların büyük çoğunluğunun hatalı paylaşılması sermaye birikimini temelden yıkmasına, ekonomik hesaplanmanın olmayışına ve demode bir teknolojiye yol açtı, endüstriyel işletmelerin sermaye değerleri negatife döndü.

Sosyalist tarımcılıktaki kriz, üretkenliği en fazla olan çiftçi hane halkının “kulak” olarak damgalandığı ve Sibiryaya sürgün edildiği 1920’lere ve 1930’lara kadar uzanıyor. Kulakların birçoğu sürgüne ve zorlu şartlara dayanamayarak orada can verdiler.

Dikkat çekici şekilde sosyalizm Batı’da, Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist rejimlerin çöküşünden sonra bile, takip edilmeyi kaybetmedi. Kendisini “sosyalist” olarak tanımlayan ABD Vermont senatörü Bernie Sanders, Sovyetler Birliği, Castro’nun Küba’sı ve Venezuelalı diktatör Hugo Chavez’in hayranıdır. Sanders 2016 başkanlık kampanyası süresince coşkulu bir kalabalığın dikkatini çekti. Her ne kadar başkanlık yarışında başarısız olsa da ABD ekonomisi üzerinde devlet kontrolünü destekleyen Demokratlar arasında hala popülerliğini sürdürüyor.

William L. Anderson şöyle yazıyor: “Sanders’in siyasi programına bakmadan önce belirtmek gerekir ki sosyalistler ekonomideki ‘zaferden’ söz ederken

gerçek sonuçlardan ziyade belirli politikaları zorunlu kılan yasaların geçmesini sağlayan politik başarıdan söz ediyorlar. Bu politikaların sosyalistlerin iddia ettiği başarıları sağlayıp sağlamadığı ise başka bir hikâye ve sonuçlar sosyalistleri ilgilendirmiyor” (2015).

Sosyalizmin sefil çöküşünden sonra kim Marksizmi savunmaya devam edebilir ki? Akademi, görsel basın ve popüler kültürün birçok tanınmış figürü *ilerici* ve *gerici* ifadelerini her kullandıklarında Marks’ın anısına selam duruyor ve Marks’ın sosyalizmin tarihsel olarak kaçınılmayacağı görüşünü mutlak kabul ediyorlar. Popüler Marksist yazar Bertell Ollman şöyle yazıyor:

“Marks’ın vizyonunu yeniden inşa etmenin ve bu dünyanın ezilenlerine geleceğe ulaşmanın bir yolunu sağlamanın ilk adımı komünizm ile Sovyetler Birliği arasındaki bağ koparmaktır. Maalesef, hala birçok insan komünizm hakkında böyle düşünüyor. Bunun yerine, Marks için olduğu gibi komünizm kapitalizme bağlanmalı. Komünizmin Sovyetler Birliği ile bir görülmesi rejime yardım etmek yerine bu rejim altında kazanılmış en mütevazı başarıların bile lekelenmesine sebep olur. Fakat belki daha önemli bir problem, komünizm Sovyet deneyimi ile birlikte görüldüğünde (sonuçları onaylansa da onaylanmasa da) komünizm her şartta ve her zamanda herhangi bir insan için alternatif olarak görülmeye devam edecek”. (2004-17)

Sovyetler Birliği, tıpkı Doğu’yu işgal eden Marks ve Lenin’in görkemli heykelleri gibi gitti fakat fikirlerin sonuçları olur ve başka hiçbir ideoloji Marksizm-Leninizm kadar takipçiyi kendisine çekmemiştir. Meşhur bir Rus atasözünün söylediği gibi, “Tarihten alınacak tek ders tarihin bize hiçbir ders vermediğidir.” Bu birçok insan için geçerlidir.